

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw został opracowany na podstawie założeń do projektu przyjętych przez Radę Ministrów.

Celem projektu jest zwiększenie poziomu ochrony konsumentów korzystających z usług finansowych firm udzielających kredytów konsumenckich, nieobjętych obowiązkiem uzyskania zezwolenia KNF.

Projekt ma na celu także umożliwienie skutecznego eliminowania z obrotu gospodarczego podmiotów wykonujących działalność reglamentowaną na rynku finansowym bez zezwolenia, tj. nielegalnie, w szczególności podmiotów prowadzących działalność z zamiarem oszustwa.

Niniejszy projekt uwzględnia rekomendacje grupy roboczej Komitetu Stabilności Finansowej zawarte w Raporcie – *Analiza działań organów i instytucji państwowych w odniesieniu do Amber Gold sp. z o.o.*, przyjętym przez Komitet w dniu 18 marca 2013 r.

Dokonana przez grupę roboczą Komitetu Stabilności Finansowej analiza przepisów prawnych odnoszących się do funkcjonowania podmiotów świadczących usługi finansowe, zarówno regulujących działalność tych podmiotów w sposób bezpośredni, jak również przepisów pośrednio ingerujących w funkcjonowanie tych instytucji, oraz mechanizmów stosowania sankcji wobec podmiotów prowadzących działalność z naruszeniem przepisów prawa, wykazała potrzebę usprawnienia, a w pewnych obszarach wprowadzenia nowych regulacji umożliwiających identyfikację i odpowiednio szybkie reagowanie w odniesieniu do podmiotów naruszających prawo. Wdrożenie projektowanych rozwiązań powinno przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa i wiarygodności rynku finansowego.

Podstawowe rozwiązania realizujące zakładane cele projektu ustawy obejmują:

- 1) rozszerzenie na wszystkie sektory rynku finansowego uprawnień Komisji Nadzoru Finansowego do prowadzenia postępowania wyjaśniającego wobec podmiotów, co do których zachodzi podejrzenie, że wykonują działalność bez zezwolenia,
- 2) zaostrzenie sankcji karnych za gromadzenie bez zezwolenia środków finansowych innych osób, w celu obciążania ich ryzykiem,

- 3) wprowadzenie ustawowych wymogów, których spełnienie warunkuje możliwość wykonywania działalności polegającej na udzielaniu kredytów konsumenckich ze środków własnych pożyczkodawcy,
- 4) ograniczenie możliwości pobierania nadmiernych opłat, prowizji i odsetek w umowach pożyczek i kredytów,
- 5) określenie zasad dostępu, przekazywania i wymiany informacji o udzielonych kredytach konsumenckich przez banki i pożyczkodawców niebankowych.

Uzasadnienie szczegółowe

Zmiany w ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym - Art. 1

Celem zmian proponowanych w dodawanym rozdziale 2a ustawy jest nadanie uprawnień Komisji Nadzoru Finansowego do żądania informacji od podmiotów, co do których istnieje podejrzenie, że prowadzą działalność polegającą na gromadzeniu środków finansowych innych osób w celu obciążania ich ryzykiem lub inną działalność na rynku finansowym, która wymaga uzyskania zezwolenia.

Komisja Nadzoru Finansowego, na podstawie obecnie obowiązującej ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, dysponuje uprawnieniem do żądania dokumentów i informacji oraz wyjaśnień wobec podmiotów rynku kapitałowego, których działalność może wskazywać – według uzyskanych przez KNF informacji – na wyczerpanie znamion czynów zabronionych, skierowanych przeciwko interesom uczestników rynku kapitałowego, pozostających w związku z działalnością podmiotów nadzorowanych. KNF nie posiada natomiast uprawnień do żądania dokumentów, informacji i wyjaśnień wobec podmiotów prowadzących działalność w pozostałych segmentach rynku finansowego, w tym wobec podmiotów, których działalność wskazuje na gromadzenie środków pieniężnych innych osób w celu obciążania ich ryzykiem (art. 171 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe). Nadanie KNF wskazanych powyżej uprawnień jest istotne z punktu widzenia ujednoczenia dostępu organu nadzoru nad rynkiem finansowym do określonych kategorii informacji, a w konsekwencji umożliwienia skutecznej realizacji ustawowych zadań KNF, w tym zapewnienia bezpieczeństwa i wiarygodności rynku finansowego. Rozszerzenie wskazanych uprawnień KNF na wszystkie sektory rynku finansowego oraz doprecyzowanie, że organ nadzoru ma prawo żądać informacji w celu ustalenia, czy istnieją podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w ustawach, o których w art. 1 ust. 2 ustawy o nadzorze nad

rynkiem finansowym, pozwoli na przeprowadzenie niezbędnych analiz treści uzyskanych materiałów. Akta postępowania wyjaśniającego będą załączane do kierowanego do prokuratury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, co umożliwi organom ścigania uzyskanie szerokiego zakresu informacji o działalności podmiotu już na wstępnym etapie postępowania.

Projekt przewiduje jednolite uregulowanie w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym instytucji postępowania wyjaśniającego, o którego przeprowadzeniu może zarządzić Przewodniczący Komisji. W związku z tym art. 38 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, określający zasady prowadzenia postępowania wyjaśniającego nad ww. rynkiem, zostaje uchylony i właściwe postanowienia włącza się do ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Regulacja postępowania wyjaśniającego zaproponowana w projekcie ma charakter zupełny i w sposób kompleksowy normuje postępowanie wyjaśniające. Oznacza zatem możliwość prowadzenia postępowań wyjaśniających we wszystkich domenach rynku finansowego, a nie jak dotychczas wyłącznie w odniesieniu do segmentu kapitałowego.

Nowe przepisy umożliwią KNF weryfikowanie działalności podmiotów oferujących usługi na rynku finansowym w sposób, jaki do tej pory był zastrzeżony do podmiotów działających na rynku kapitałowym. W praktyce oznacza to, że np. w przypadku podmiotów, co do których istnieje podejrzenie, że nielegalnie prowadzą działalność gromadzenia środków finansowych KNF po otrzymaniu skargi klienta będzie mógł aktywnie poszukiwać dalszych informacji w zakresie niezbędnym do stwierdzenia czy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa. Do tej pory źródłem informacji najczęściej były wyłącznie strony internetowe czy ulotki, bardzo rzadko konkretne podpisane z konsumentami usług finansowych umowy.

Projektowane zmiany mają istotne znaczenie w kontekście autorytatywności „Listy ostrzeżeń publicznych Komisji Nadzoru Finansowego”. Bogatszy materiał dowodowy zebrany już na etapie wyjaśniającym przez KNF pozwoli na szybszą ocenę zasadności zawiadomienia prokuratury i podjęcie stosownych działań w celu zabezpieczenia dowodów i zmniejszenia liczby poszkodowanych, a także może ograniczyć odmowy wszczęcia postępowania karnego, które do czasu rozstrzygnięcia zażalenia KNF blokują możliwość reagowania na stwierdzone nadużycia wobec odbiorców usług finansowych.

Pozytywnie na szybkość reakcji prokuratury wpłynie zmiana umożliwiająca przekazywanie tajemnicy bankowej w zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (art. 1 pkt 2 projektu). Aktualnie przekazanie informacji, która stanowi taką tajemnicę (bardzo często jest to najistotniejsza część zawiadomienia, gdyż dokumentuje fakt gromadzenia środków

finansowych) jest niemożliwe i powoduje, że przedstawione w zawiadomieniu informacje są niepełne i nie dają podstawy do wszczęcia dochodzenia w sprawie. Z kolei żądanie prokuratora dotyczące udzielenia informacji stanowiących taką tajemnicę od banku czy od KNF możliwe jest wyłącznie po wszczęciu dochodzenia/śledztwa (art. 106b i 106c Prawa bankowego). Zatem zmiana ta umożliwi KNF przedstawienie pełniejszego obrazu sprawy, a prokuratorze pozwoli na szybsze podjęcie stosownych działań w kierunku ścigania naruszeń. Nowelizowany art. 16 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym stanowi iż nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w ustawach dotyczących funkcjonowania rynku finansowego. W przepisie wyraźnie wyróżniono w ramach tajemnicy zawodowej informacje objęte tajemnicą bankową, co ma na celu wyłączenie ograniczeń zawartych w ustawie – Prawo bankowe, zgodnie z którymi udostępnianie tajemnicy bankowej jest możliwe wyłącznie w trybie i na zasadach określonych w tej ustawie.

Jako regułę przyjęto, że postępowanie wyjaśniające jest prowadzone w siedzibie Urzędu KNF (projektowany art. 18b ust. 1), a tylko wyjątkowo czynności postępowania mogą być dokonywane w miejscu prowadzenia przez nie działalności. W taki sposób postępowanie wyjaśniające funkcjonowało na podstawie przepisów dotychczasowych. Zasada jest zatem odwrotna, niż ta która obowiązuje w przypadku kontroli.

Należy podkreślić, że postępowanie wyjaśniające prowadzone jest w sprawie, a nie w stosunku do konkretnego podmiotu. Jego charakter zbliżony jest do fazy postępowania przygotowawczego postępowania karnego pomiędzy czynnościami sprawdzającymi a fazą *in rem* tego postępowania.

Najistotniejsze znaczenie dla zebrania informacji w postępowaniu wyjaśniającym, z punktu widzenia organu nadzoru, ma uprawnienie do żądania wyjaśnień. Dotychczasowa praktyka w tym zakresie wskazuje, że w celu skuteczniejszego egzekwowania obowiązków, zasadne jest wprowadzenie sankcji karnej. Zagrożenie odpowiednio wysokimi sankcjami karnymi powinno wpływać na zachowania osób, które zamierzałyby utrudniać lub udaremniać przeprowadzanie czynności i tym samym uniemożliwić osiągnięcie celu postępowania wyjaśniającego wszczętego przez KNF. Należy mieć na uwadze, że postępowania wyjaśniające mogą być prowadzone również wobec podmiotów nienadzorowanych przez organ nadzoru, wykonujących działalność na rynku finansowym nielegalnie, zastrzeżoną dla podmiotów licencjonowanych, Jak pokazuje przykład Amber Gold sp. z o.o. podmioty te prowadząc działalność przestępczą mogą powodować wysokie straty finansowe osób wchodzących z nimi w relacje umowne. W przypadku prowadzenia działalności nielegalnej

podmioty te mogą również świadomie i celowo dopuszczać się utrudniania przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego. Wymiar kary musi zatem być w tym zakresie dotkliwy, pozwalający na realizację celu prowadzonego postępowania, które wynik może mieć istotne znaczenie dla zwiększenia ochrony osób, w szczególności konsumentów, korzystających z oferowanych usług finansowych. W związku z powyższym w projekcie stypizowano czyn zabroniony, opisany w projektowanym art. 20a.

Projekt wprowadza również istotną regulację dotyczącą możliwości uczestnictwa Policji jako organu egzekucyjnego w egzekucji administracyjnej, która powinna sprawić, że postępowanie wyjaśniające w praktyce będzie skuteczniejszym środkiem pozyskiwania istotnych w sprawie dowodów (projektowany art. 18g ust. 2).

Dla zapewnienia ciągłości nadzoru wobec podmiotów, które utraciły uprawnienia do działania na rynku finansowym, ale nie zaprzestały prowadzenia działalności regulowanej przewiduje się art. 18j zachowujący możliwość prowadzenia przez KNF postępowania wyjaśniającego wobec nich.

Zmiany w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe – Art. 2

Zmiany w art. 2 pkt 1 projektu polegają na rozszerzeniu zakresu definicji w tzw. słowniczku obowiązującej ustawy - Prawo bankowe poprzez wprowadzenie pojęcia „instytucji pożyczkowej”, odsyłając do znaczenia określonego w art. 5 pkt 2a ustawy o kredycie konsumenckim. W kolejnych przepisach projekt posługuje się terminem „instytucji pożyczkowej”, której należy przypisywać rozumienie zgodne ze słowniczkiem zawartym w Prawie bankowym.

W art. 2 pkt 2 projektu proponuje się zmianę art. 104 ust. 3 ustawy w zakresie dotyczącym formy upoważnienia banku przez osobę będącą beneficjentem tajemnicy bankowej do ujawnienia informacji jej dotyczących. Na podstawie projektowanych zmian dopuszcza się, obok wymaganej obecnie formy pisemnej, postać elektroniczną upoważnienia, pod warunkiem jego utrwalenia przez bank na informatycznym nośniku danych.

Analogiczne rozwiązania w zakresie wyrażania zgody osoby na udostępnianie informacji przewiduje się w przypadku współpracy instytucji utworzonych na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe (rejestrów kredytowych) z instytucjami pożyczkowymi, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Art. 2 pkt 3 lit a projektu określa zasady wymiany informacji dotyczące zobowiązań konsumentów w związku z udzielaniem kredytów konsumenckich pomiędzy instytucjami utworzonymi na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe i instytucjami

pożyczkowymi oraz ich unijnymi „odpowiednikami”.

Należy wskazać, iż w obecnym stanie prawnym nie istnieje obowiązek zasilania zewnętrznych baz danych informacjami o udzielonych kredytach konsumenckich przez pozabankowe podmioty udzielające kredytów konsumenckich. W przypadku banków współpraca z instytucjami utworzonymi na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe nie ma charakteru obligatoryjnego, niemniej banki, a także spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, korzystające z bazy danych prowadzonych przez te instytucje, jednocześnie przekazują informacje o udzielonych kredytach konsumenckich.

Stworzenie podstaw prawnych również dla wymiany informacji w zakresie kredytów konsumenckich udzielonych w sektorze pozabankowym przez instytucje pożyczkowe pozwoli na pełniejszą ocenę zdolności kredytowej konsumenta, z wykorzystaniem możliwie pełnej informacji o zaciągniętych przez niego zobowiązaniach, zarówno w bankach jak i poza sektorem bankowym. Tym samym rozwiązanie to będzie pozytywnie oddziaływać na zwiększenie stabilności sektora finansowego, przeciwdziałając nadmiernemu zadłużeniu konsumentów, realizując postulaty odpowiedzialnego kredytowania oraz odpowiedzialnego zaciągania kredytów i pożyczek.

Zgodnie z projektem proponowany mechanizm wymiany danych będzie odbywać się bezpośrednio w oparciu o bazę danych prowadzoną przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe. Ze względu na kompletność i aktualność danych gromadzonych w rejestrach kredytowych, obejmujących również historię kredytową klienta, informacje w nich zawarte powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane do oceny zdolności kredytowej konsumenta. Powyższe nie wyklucza możliwości korzystania z baz danych prowadzonych przez biura informacji gospodarczych w zależności od dokonanego wyboru przez instytucję pożyczkową przy ocenie zdolności kredytowej. Należy wskazać, że zasada dobrowolności uczestnictwa instytucji pożyczkowej w systemie wymiany danych o kredytach zaciągniętych przez konsumenta, umożliwia zachowanie spójności z rozwiązaniami dyrektywy 2008/48/WE i implementującej ją ustawy o kredycie konsumenckim, których przepisy nie nakładają na kredytodawców konsumenckich ustawowego obowiązku zasięgania informacji z zewnętrznych baz danych w procesie oceny zdolności kredytowej (vide art. 9 ust. 2 ustawy w związku z art. 8 ust. 1 dyrektywy).

W świetle zakładanych rozwiązań informacje do rejestrów kredytowych przekazywałyby zatem te instytucje pożyczkowe, które w swoim modelu oceny zdolności kredytowej uwzględniają sprawdzenie informacji w tych rejestrach.

Zgodnie z dodawanym punktem 4 w zmienianym art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, ustawa

przewiduje możliwość udostępniania przez rejestry kredytowe instytucjom pożyczkowym i analogicznym podmiotom z krajów członkowskich UE, Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, informacji stanowiących odpowiednio tajemnicę bankową oraz informacji przekazanych przez instytucje pożyczkowe oraz kategorię unijnych odpowiedników. Przy wymianie odnośnych informacji powinna obowiązywać zasada wzajemności, a zakres wymiany informacji winien być niezbędny do oceny zdolności kredytowej konsumenta analizy i ryzyka kredytowego.

Na podstawie zmian w art. 2 pkt 3 lit b projektu udostępnienie przez rejestry kredytowe informacji objętych tajemnicą bankową uwarunkowane jest wyrażeniem zgody przez osobę, której informacje te dotyczą (dodawany ust. 4e w art. 105). Mając na uwadze, iż instytucje pożyczkowe w znacznym stopniu prowadzą działalność również przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, projektowane regulacje wskazują na możliwość wyrażenia zgody konsumenta w postaci elektronicznej. Wprowadzone rozwiązanie koresponduje z innymi przepisami ustawy – Prawo bankowe, w których obok formy pisemnej przewidziano formę elektroniczną wyrażenia zgody przez beneficjenta tajemnicy bankowej (zmieniany art. 104 ust. 3 ustawy). Instytucje pożyczkowe oraz podmioty, o których mowa w art. 59d ustawy o kredycie konsumenckim, obowiązane są jednocześnie do utrwalania wyrażonej w ten sposób zgody na informatycznym nośniku danych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Należy wskazać, iż w myśl przywołanych przepisów „informatyczny nośnik danych oznacza materiał lub urządzenie służące do zapisywania, przechowywania i odczytywania danych w postaci cyfrowej”. Dodatkowo, w przypadku wyrażania zgody w postaci elektronicznej, rejestry kredytowe, na mocy art. 105 ust. 4f Prawa bankowego, zobowiązane zostały do zweryfikowania przed udostępnieniem informacji dotyczących konsumenta, czy wyraził on stosowną zgodę. Projekt ustawy nie określa formy dokonywania odnośnej weryfikacji, może przykładowo polegać ona w praktyce na udostępnieniu oświadczenia konsumenta przesłanego drogą elektroniczną, również poprzez zapewnienie w systemach teleinformatycznych przekazywania informacji o istnieniu zgody (komunikatów) w drodze zapisów elektronicznych wprowadzanych do zbiorów rejestrów kredytowych, w którym przetwarzane są dane dotyczące konsumenta.

Projektowany przepis ust. 4g w nowelizowanym art. 105 przesądza o zakresie wymiany informacji, który podobnie jak w art. 105a ust. 6 obowiązującej ustawy – Prawo bankowe, obejmować może dane umożliwiające identyfikację konsumenta oraz dane dotyczące

zobowiązania konsumenta. Projektodawca zdecydował o przyjęciu rozwiązania analogicznego do przepisów art. 105a ust. 7 obowiązującej ustawy, stanowiąc, iż szczegółowy zakres danych podlegających wymianie, zostanie określony w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Na podstawie zmian przewidzianych w art. 105 ust. 4h ustawy, banki i instytucje, o których w ust. 4 pkt 2-3 ww. artykułu, zobowiązane zostały do aktualizowania danych objętych wymianą, w terminie 7 dni od wystąpienia okoliczności uzasadniających przekazanie informacji. Należy zauważyć, iż wśród obowiązków aktualizacji wskazany również został obowiązek przekazywania informacji o korekcie wysokości zobowiązania, tj. omyłkowej informacji wynikającej z popełnionego wcześniej błędu. Przedmiotowe przepisy obejmują obowiązek korygowania informacji nieprawdziwych, na przykład w przypadku stwierdzenia omyłkowego przekazania informacji o zaległości na kwotę 1000 zł, podczas gdy zaległość wynosiła jedynie 100 zł. Podkreślenia wymaga, że w takich przypadkach nie nastąpiła całkowita spłata zobowiązania ani stwierdzenie faktu nieistnienia zobowiązania i dlatego też proponuje się w brzmieniu art. 105 ust. 4h ustawy wyraźne wyróżnienie/wskazanie obowiązku dotyczącego korekty informacji, co służyć będzie zwiększeniu ochrony praw konsumenta.

Proponowane zmiany w art. 2 pkt 4 projektu bezpośrednio implikowane są rozszerzeniem zakresu informacji przetwarzanych przez podmioty sektora bankowego i rejestry kredytowe o nową kategorię danych, nie stanowiących tajemnicy bankowej, tj. informacji przekazanych przez instytucje pożyczkowe oraz ich unijne „odpowiedniki” (podmioty, o których mowa w art. 59d ustawy o kredycie konsumenckim). Art. 2 pkt 4 projektu nowelizuje zatem stosownie dotychczasowe brzmienie art. 105a ustawy, określającego zasady przetwarzania danych dotyczące osób fizycznych po wygaśnięciu zobowiązania po wynikającego z umowy zawartej z bankiem, inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów albo instytucją pożyczkową. W katalogu podmiotów wymienionych w art. 105a ust. 1 uwzględniono również instytucje pożyczkowe, które są uczestnikami systemu wymiany informacji o kredytach konsumenckich. Warto wspomnieć, że „przy okazji” tej zmiany uzupełniono zakres wyjątków przetwarzania informacji na cele inne niż określone w ww. artykule, poprzez dodatkowo wskazanie art. 106d, usuwając tym samym niekonsekwencję odnośnych regulacji.

Należy podkreślić, iż w świetle nowelizacji art. 105a utrzymane zostały dotychczasowe rygory przetwarzania danych po wygaśnięciu zobowiązania osoby fizycznej, zgodnie z którymi obowiązuje w takich przypadkach generalny wymóg uzyskania pisemnej zgody

osoby, której informacje dotyczą. Brak wymogu uzyskania zgody zainteresowanej osoby, obejmuje, tak jak dotychczas, nierzetelnych dłużników, przy spełnieniu ustawowo określonych przesłanek.

Art. 2 pkt 5 projektu wprowadza zmiany odnoszące się do przepisów karnych zawartych w ustawie – Prawo bankowe.

Sankcja karna przewidziana w art. 171 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe ma służyć ochronie indywidualnych i zbiorowych interesów społeczeństwa zagrożonych działaniem podmiotów wykonujących działalność bankową w sposób nielegalny, niepoddany kontroli, poza reżimem przewidzianym przez prawo, jak również ochronie interesów samych banków jako instytucji, którym z mocy prawa przysługuje wyłączna kompetencja do wykonywania pełnego zakresu czynności bankowych. Istnieje domniemanie, że jeżeli dany podmiot działa bez zezwolenia albo wbrew jego warunkom w obszarze uregulowanym ustawą – Prawo bankowe, poza przewidzianym ustawą reżimem nadzorczym, sytuacja taka stwarza niebezpieczeństwo naruszenia interesów majątkowych klientów tego podmiotu.

Sankcja za prowadzenie bez zezwolenia działalności bankowej (polegającej na gromadzeniu środków pieniężnych w celu obciążania ich ryzykiem) powinna przede wszystkim oddziaływać prewencyjnie wobec osób lub podmiotów, które tego rodzaju działalność chciałyby wykonywać nielegalnie. Jednocześnie wymiar sankcji karnej powinien być na tyle wysoki, aby umożliwiać sądom różnicowanie wymiaru orzekanej kary (grzywny lub pozbawienia wolności), w zależności od stopnia szkodliwości tej działalności.

Przepis art. 171 ustawy – Prawo bankowe stanowi, iż kto bez zezwolenia prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 3.

W nowelizowanym art. 171 proponuje się zaostrzenie sankcji karnej, poprzez podwyższenie granic zagrożenia karą pozbawienia wolności z 3 do 5 lat, co zapewni spójność z innymi regulacjami dotyczącymi instytucji rynku finansowego (analogiczne sankcje w zakresie kary pozbawienia wolności przewiduje ustawa o funduszach inwestycyjnych). Ponadto, mając na uwadze, że przestępstwa popełniane na rynku finansowym charakteryzują się zazwyczaj znaczącymi rozmiarami w wymiarze finansowym, proponowane jest podwyższenie wysokości kary grzywny z dotychczasowego maksymalnego poziomu 5 mln złotych do poziomu 10 mln zł.

W dodawanym ust. 8 w art. 171 ustawy projekt wprowadza odpowiedzialność za

niedochowanie obowiązków aktualizacji informacji przekazywanych do rejestrów kredytowych. Zgodnie z propozycją projektu niewywiązanie się z przedmiotowych obowiązków podlegać będzie karze grzywny do 30 000 złotych. Należy wskazać, iż przyjęte rozwiązanie nawiązuje konstrukcyjnie do zasad zawartych w art. 47 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych.

Zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny – Art. 3

Obowiązująca obecnie ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, jak również obowiązujące przepisy Kodeksu cywilnego wprowadzają szereg rozwiązań służących ochronie praw osób zawierających umowy kredytu konsumenckiego, w szczególności: wymagania dotyczące przedumownych obowiązków informacyjnych, warunków jakie spełnić ma umowa o kredyt konsumencki, prawo konsumenta do odstąpienia od umowy, jak również maksymalną wysokość odsetek jakie mogą być naliczone i pobrane przez udzielającego kredytu. Poza regulacją pozostają natomiast kwestie związane z limitowaniem naliczania przez udzielających kredytów konsumenckich:

- 1) innych niż odsetki kosztów kredytu;
- 2) maksymalnych odsetek za opóźnienie;
- 3) innych opłat pobieranych w przypadku opóźnienia.

Art. 359 § 2¹ Kodeksu cywilnego stanowi, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Z uwagi na istniejący spór w doktrynie odnośnie wykładni art. 359 § 2¹ k.c. i wyznaczania maksymalnej wysokości odsetek za czas opóźnienia, brak linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, jak również fakt, iż ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie dotyczy konsumentów, a ustawa o kredycie konsumenckim odwołuje się do art. 359 § 2¹ k.c., interesy konsumentów nie są chronione w sposób dostateczny. Brak pewności co do prawa po stronie konsumentów rodzi ryzyko procesowe polegające na niejednolitej wykładni przepisów dotyczących istnienia ograniczenia wysokości odsetek za czas opóźnienia albo braku takiego ograniczenia. W konsekwencji analogiczne wątpliwości dotyczą wysokości odsetek pobieranych od odsetek, o których mowa w art. 482 Kodeksu cywilnego.

W związku z powyższym, w projekcie, w znowelizowanych przepisach art. 481 § 2 k.c., określa się maksymalną wysokość odsetek za czas opóźnienia, która nie może przekroczyć sześciokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Proponowany poziom zachowuje z jednej strony współmierność relacji pomiędzy uregulowaniami dotyczącymi odsetek kapitałowych i odsetek za czas opóźnienia, z drugiej strony jednocześnie uwzględnia funkcję odszkodowawczą odsetek za opóźnienie.

Jednocześnie, na podstawie kolejnych zmian przepisów art. 481 k.c. wprowadzono mechanizm automatycznego (z mocy prawa) obniżenia odsetek za opóźnienie, jeżeli przewyższą one dopuszczalny poziom odsetek maksymalnych za opóźnienie. Należy zauważyć, że w świetle projektowanego brzmienia przepisu art. 481 § 2¹ k.c. jego hipotezą objęte są odsetki za opóźnienie, bez względu na sposób zakwalifikowania źródła powstania obowiązku odsetkowego.

Podkreślić należy, że projektowane ograniczenia odsetek za czas opóźnienia dotyczyć będą wszystkich uczestników obrotu; będą mieć zatem zastosowanie zarówno w stosunkach między przedsiębiorcą (np. instytucją finansową) i konsumentem, w obrocie obustronnie profesjonalnym – między samymi przedsiębiorcami, a także w stosunkach między konsumentami. Przyjęte rozwiązanie zapewni spójność systemową z art. 359 § 2¹ k.c. określającym limit odsetek kapitałowych, który stanowi regulację ogólną dla wszystkich stosunków prywatnoprawnych, nie tylko między przedsiębiorcami i konsumentami.

Zmiany w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej – Art. 4

Nowelizacja ustawy o kontroli skarbowej, zawarta w art. 4 projektu, jest następstwem skreślenia przepisów art. 38 w ustawie o nadzorze nad rynkiem kapitałowym i proponowanego uregulowania, w sposób kompleksowy, w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym zasad prowadzenia postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do wszystkich segmentów rynku finansowego. W art. 34a w ust. 5 pkt 8 ustawy o kontroli skarbowej należało zatem w związku z uprawnieniem Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego wskazać na prowadzone postępowanie wyjaśniające, odsyłając do przepisów ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Zmiany w ustawie z dnia z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych – Art. 5

Planowana zmiana w art. 286 ust. 14 ustawy o funduszach inwestycyjnych (art. 5 pkt 1 projektu) ma również charakter następczy i stanowi konsekwencję przeniesienia przepisów dotyczących postępowania wyjaśniającego do ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

W świetle zmodyfikowanego ust. 14 przepisy ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym będą miały nadal zastosowanie do prowadzonych przez Komisję kontroli, natomiast postępowanie wyjaśniające odbywać się będzie na podstawie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

W art. 5 pkt 2 projektu proponuje się zmianę przepisów karnych zawartych w art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych, przyjmując analogiczne rozwiązania jak w przypadku sankcji za popełnienie przestępstw w zakresie sektora bankowego (nowelizowany art. 171 Prawa bankowego). W świetle zmian czyn określony w art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych zagrożony będzie kumulatywnie karą grzywny do wysokości 10 mln zł (dotychczasowy wymiar – 5 mln zł) i karą pozbawienia wolności do lat 5. Przyjęcie analogicznych sankcji uzasadnione jest podobieństwem penalizowanych czynów popełnianych na gruncie art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych i art. 171 ustawy – Prawo bankowe.

Zmiany w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym – Art. 6

Zmiany objęte art. 6 projektu mają charakter wtórny i wynikają z jednolitego uregulowania w nowelizowanych przepisach ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym instytucji postępowania wyjaśniającego, prowadzonego we wszystkich segmentach rynku finansowego. Przewiduje się m. in. uchylenie dotychczasowego art. 38 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, modyfikację brzmienia art. 12 ust. 5 i zmianę tytułu rozdziału 4 tej ustawy.

Dodatkowo, w toku kontroli na gruncie ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym zaproponowano regulację analogiczną do projektowanego art. 18g ust. 2 w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym, dotyczącą udziału Policji jako organu egzekucyjnego w egzekucji administracyjnej, w przypadkach określonych w art. 33 ust. 2, mającą w praktyce służyć bardziej skutecznemu pozyskiwaniu dowodów

Ponadto, mając na uwadze konieczność zapewnienia skuteczności prowadzonego postępowania kontrolnego i administracyjnego, w zmienianym art. 46 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, proponuje się, aby utrudnianie lub udaremnianie czynności w tych postępowaniach stanowiło przestępstwo (a nie jak dotychczas wykroczenie), zagrożone grzywną do 500 000 zł, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Podkreślenia wymaga, że prawidłowe, skuteczne postępowanie kontrolne ma istotne znaczenie w kontekście celu i przedmiotu prowadzonej kontroli, określonego w art. 27 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym. Wskazać należy, że kontroli podlega zgodność działalności podmiotu kontrolowanego z przepisami

prawa, zasadami uczciwego obrotu lub interesem zleceniodawców. Utrudnianie lub udaremnianie czynności kontrolnych może uniemożliwić ustalenie stanu faktycznego oraz rzetelne jego udokumentowanie, a także ustalenie zakresu, przyczyn i osób odpowiedzialnych za powstanie nieprawidłowości. Dlatego też, przewiduje się, że czyn wymieniony w art. 46 ust. 1 ustawy, stanowiący dotychczas wykroczenie, zostanie stypizowany jako przestępstwo. W związku z projektowanym rozwiązaniem należałoby również podnieść, że na zagadnienie sankcji w odniesieniu do funkcjonowania rynku kapitałowego zwraca się szczególną uwagę w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/91/UE z dnia 23 lipca 2014 r., w świetle której „(...) ramy prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze finansowym powinny być oparte na solidnych systemach nadzoru, dochodzeń i sankcji. W tym celu właściwe organy powinny posiadać wystarczające uprawnienia do działania oraz powinny mieć możliwość korzystania z równych, solidnych i odstraszających systemów sankcji za naruszanie niniejszej dyrektywy.”(motyw 35 dyrektywy).

W następstwie proponowanej zmiany należało uchylić art. 47 ustawy określający tryb orzekania w ww. sprawach na podstawie przepisów w sprawach o wykroczenia.

Zmiany w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim – Art. 7

W nowelizowanym art. 5, w dodawanym pkt 2a ustawy o kredycie konsumenckim rozszerza się tzw. definicje słowniczkowe o nowy termin „instytucji pożyczkowej”. Zgodnie z ww. definicją „instytucja pożyczkowa” oznacza kredytodawcę, tj. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, który w zakresie swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu, innego niż kredyt w postaci odroczenia zapłaty ceny lub wynagrodzenia na zakup oferowanych przez niego towarów i usług. Definicja „instytucji pożyczkowej” obejmuje również przedsiębiorców prowadzących działalność lombardową, w zakresie w jakim udzielają kredytów konsumenckich.

Z kręgu podmiotowego definicji instytucji pożyczkowej wyłączone zostały podmioty sektora bankowego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe, które podlegają obowiązkowi uzyskiwania zezwolenia w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Należy wskazać, że potrzeba wprowadzenia pojęcia „instytucji pożyczkowej” wynika z intencji projektodawcy uporządkowania pozabankowego rynku pożyczkowego i jego profesjonalizacji (ustawowe wymogi dla instytucji pożyczkowych, dodawany rozdz. 5a w ustawie o kredycie konsumenckim).

Dodawany punkt 6 w nowelizowanym art. 5 ustawy zawiera definicję pozaodsetkowych kosztów kredytu, która została wprowadzona w związku z projektowanym uregulowaniem, w ustawie o kredycie konsumenckim maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o czym w dalszej części uzasadnienia.

W art. 7 pkt 3 projektu przewiduje się dodanie art. 28a dotyczącego tzw. opłaty przygotowawczej pobieranej od konsumenta, która podlega niezwłocznemu zwrotowi, gdy nie dochodzi do zawarcia umowy kredytu lub w przypadku niewypłacenia kredytu przez kredytodawcę w terminie wskazanym w umowie. *Ratio legis* wprowadzenia odnośnych regulacji jest poprawa sytuacji konsumentów poszkodowanych przez nieuczciwych przedsiębiorców, których istotą działalności nie jest uzyskiwanie dochodów z udzielanych kredytów konsumenckich lecz pobieranie jednorazowych opłat poprzedzających odmowę wypłaty kredytu. Wspomniana działalność uległa w ostatnich latach modyfikacjom utrudniającym konsumentom dochodzenie swoich roszczeń, pożyczkodawcy bowiem doprowadzają do upływu terminu, w którym konsument uprawniony jest do odstąpienia od umowy, co wiązałoby się z obowiązkiem zwrotu wszystkich pobranych od niego należności. Dlatego też w przepisach art. 28a uwzględniono również takie przypadki stosowanych praktyk.

Należy podkreślić, iż proponowane rozwiązanie nie godzi w interesy pożyczkodawców działających w sposób zgodny z obowiązującym porządkiem prawnym, lecz ma na celu poprawę sytuacji konsumentów poszkodowanych przez nieuczciwych przedsiębiorców. Przedstawiona propozycja powinna prowadzić do istotnego wzmocnienia pozycji konsumentów (w kontekście podstaw dla roszczeń cywilnoprawnych) poszkodowanych przez działalność nieuczciwych przedsiębiorców, często naruszającą normy prawa karnego, a także naruszających interesy kredytodawców działających w sposób legalny.

Regulacje dodawanego art. 33a w ustawie o kredycie konsumenckim (art. 7 pkt 4 projektu) dotyczą limitowania odsetek za opóźnienie i innych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu, o których mowa w art. 30 pkt 11 ustawy.

Należy wskazać, że zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 11, umowa o kredyt konsumencki powinna określać m.in. inne niż roczną stopę zadłużenia przeterminowanego, opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu. W aktualnym stanie prawnym kwestia wysokości tych opłat, ich rodzaju oraz zasad ich pobierania pozostawiona jest umowie stron. W praktyce umowy kredytowe przewidują ich pobieranie za wysyłanie wiadomości SMS na telefon komórkowy kredytobiorcy, za przeprowadzenie rozmów telefonicznych pouczających o skutkach braku spłaty, wysyłanie monitów lub wezwań do zapłaty czy przeprowadzanie bezpośrednich wizyt

terenowych u kredytobiorcy. Wybór oraz częstotliwość stosowania poszczególnych instrumentów nakłaniania dłużnika do spłaty należności, pozostawiona jest decyzji kredytodawcy. Niejednokrotnie prowadzi to do sytuacji, że wysokość naliczonych w ten sposób opłat za czynności podejmowane w związku z powstaniem zaległości w spłacie kredytu pozostaje bez związku z wysokością przeterminowanego zadłużenia kredytobiorcy, a ich naliczanie przez kredytodawcę prowadzi więc do lawinowego narastania zadłużenia wynikającego z umowy kredytu konsumenckiego. W związku z tym proponuje się wyeliminowanie opisanych wyżej zjawisk patologicznych występujących na rynku kredytów konsumenckich poprzez wprowadzenie regulacji ograniczających wysokość pobieranych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Regulacja ta stanowić zatem będzie istotny instrument ochrony interesów konsumenta. Jednocześnie w przepisie przejściowym do ustawy (art. 9) przewiduje się, iż regulacja ta będzie miała zastosowanie do umów o kredyt konsumencki zawartych po dniu wejścia w życie tego przepisu. Tym samym nowe przepisy zawarte w projektowanej ustawie nie będą ingerować w treść już zawartych umów oraz prawa kredytodawców z tych umów wynikające.

Na podstawie przepisów art. 33a ustanowiony jest łączny limit dla odsetek za opóźnienie i innych opłat z tytułu zaległości w spłacie (np. opłat windykacyjnych). W świetle projektowanych regulacji pobranie odsetek za opóźnienie będzie wykluczało pobranie opłat windykacyjnych wyłącznie w przypadku, gdy odsetki osiągną dopuszczalny maksymalny poziom (przyjęta zasada ma zastosowanie również w odwrotnym kierunku).

Jak podkreśla Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ustanowienie oddzielnego limitu tzw. opłat windykacyjnych, równego maksymalnej kwocie odsetek za opóźnienie na dzień pobrania tych opłat, mogłoby prowadzić do sytuacji, w której kredytodawca celowo nie zdecyduje się na pobieranie odsetek za opóźnienie (będą one jednak należne) i tym samym limit dotyczący opłat windykacyjnych będzie się stale powiększał (nawet jeśli kwota pobranych opłat windykacyjnych wielokrotnie przekroczy maksymalną kwotę odsetek za opóźnienie). W efekcie taki mechanizm może w ogóle nie doprowadzić do ograniczenia wysokości opłat windykacyjnych. Ponadto, zaproponowana wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie wydaje się również zapewniać rekompensatę kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców w związku z czynnościami windykacyjnymi. W konsekwencji proponuje się w art. 33a ustawy ustanowienie łącznego limitu dla odsetek za opóźnienie i innych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu.

Zmiany zawarte w art. 7 pkt 5 projektu wprowadzają maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz zasady obliczania tych kosztów w przypadku

odroczenia spłaty kredytu i udzielenia kolejnych kredytów w okresie, gdy udzielony kredyt nie został jeszcze spłacony.

Ratio legis dla wprowadzenia powyższych regulacji jest okoliczność, iż ograniczenie możliwości pobierania nadmiernych odsetek wynikające z art. 359 § 2¹ Kodeksu cywilnego nie stanowi wystarczającego instrumentu ochrony interesów konsumenta w sytuacji, gdy przedsiębiorcy przestrzegając regulacji dotyczących maksymalnej wysokości odsetek jednocześnie zastrzegają wysokie prowizje i dodatkowe opłaty o charakterze pozaodsetkowym. W konsekwencji tego rodzaju praktyk łączne koszty obsługi długu niejednokrotnie przekraczają wysokość zaciągniętej pożyczki lub kredytu. Wysokie koszty pozaodsetkowe, w przypadku korzystania przez konsumenta z pożyczek i kredytów w kilku instytucjach jednocześnie, powodują szybko rosnący obszar zadłużenia.

Uwzględniając powyższe przesłanki, w ocenie projektodawcy należy podjąć działania regulacyjne, których celem jest zapobieganie przypadkom pobierania przez kredytodawców kredytu konsumenckiego nieuzasadnionych (zbyt wysokich) opłat.

Proponowany limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek został przygotowany w oparciu o analizę dostępnych danych dotyczących działalności firm pożyczkowych, tj. "Rynek firm pożyczkowych w Polsce" - Raport PwC sp. z o.o. z grudnia 2013 r., "Mikropożyczki w Polsce" - Raport Związku Firm Pożyczkowych przygotowany pod kierunkiem dr Łukasza Gębskiego w 2013 r., „Rynek firm pożyczkowych w Polsce. Charakterystyka sektora i profil klienta” - Raport Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych przygotowany przez dr Piotra Białowolskiego w sierpniu 2012 r., "Wpływ regulacji sektora finansowego w postaci maksymalnej stopy procentowej na rynek finansowy i gospodarkę – ocena ekspercka na podstawie modeli oceny ryzyka" - Raport Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych przygotowany przez dr Piotra Białowolskiego w październiku 2013 r., opracowania i analizy przekazane przez partnerów społecznych. Analiza powyższych opracowań wskazuje, że rynek pożyczkowy w Polsce jest zróżnicowany pod względem wysokości udzielanych pożyczek, jak również pod względem okresu spłaty. Niektóre podmioty specjalizują się wyłącznie w niskokwotowych, krótkoterminowych pożyczkach (tzw. mikropożyczki), najczęściej udzielanych w kanale internetowym, inne podmioty specjalizują się w pożyczkach na dłuższe terminy, jednakże okres spłaty pożyczek rzadko przekracza 4 lata. W portfelach firm pożyczkowych dominują pożyczki udzielone na okres od 6 miesięcy do 1 roku. Analiza powyższych dokumentów wskazuje, że część kosztów związanych z udzieleniem pożyczki ma charakter stały, niezależny od okresu kredytowania (np. ocena zdolności kredytowej klienta, w tym sprawdzenie jego historii w Biurze Informacji

Kredytowej oraz biurach informacji gospodarczej, przygotowanie umowy w formie papierowej i przekazanie jej klientowi (w przypadku firm operujących w Internecie konieczność dostarczenia umowy pocztą), wycena ryzyka klienta na dzień zawarcia umowy (ryzyko stanowi również element części ruchomej limitu kosztów, ponieważ wraz z wydłużaniem okresu kredytowania ryzyko wzrasta), utrzymywanie baz danych o klientach (konieczność wypełniania wymogów związanych z ochroną danych osobowych), wynagrodzenia pracowników etc.). W przypadku pożyczek udzielanych na niskie kwoty, a takie dominują w portfelach firm pożyczkowych (pożyczki od 500 PLN do 2000 PLN), stosunek kosztów stałych do kwoty pożyczki zazwyczaj jest wysoki.

W segmencie mikropożyczek, gdzie okres kredytowania na ogół nie przekracza miesiąca, koszty operacyjne kształtują się na poziomie 15-27% kwoty pożyczki. Do kosztów operacyjnych należy dodać koszt ryzyka, który w segmencie mikropożyczek oscyluje w granicach 11% (odsetek pożyczek straconych), zatem przeciętne koszty w tym segmencie kształtują się między 26% a 38% kwoty pożyczki. W związku z powyższym proponuje się wprowadzenie limitu stałego całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek, w wysokości 25% całkowitej kwoty kredytu. Limit ten będzie niezależny od okresu kredytowania, a jego celem jest umożliwienie przedsiębiorcom pokrycia kosztów stałych związanych z udzieleniem pożyczki. Zaproponowano limit mieszczący się w dolnej granicy kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców, co dodatkowo powinno motywować przedsiębiorców do racjonalizacji kosztów. Mając na uwadze, że sektor pożyczek konsumenckich jest zróżnicowany, a zatem obejmuje również pożyczki udzielane na dłuższe okresy, zaproponowano dodatkowo limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek, w wysokości 30%, uzależniony od okresu kredytowania (mający zastosowanie w skali roku). Koszty operacyjne w segmencie pożyczek udzielanych na dłuższe okresy stanowią 27,5% do 51% kwoty pożyczki. Do kosztów operacyjnych należy dodać koszt ryzyka, który Konfederacja Lewiatan szacuje w tym segmencie na ok. 22%-25%. Całkowite koszty pożyczki udzielonej na okres ok. 1 roku będą oscylować w granicach 49,5%-76% kwoty pożyczki. Przyjmując zaproponowany przez ustawodawcę limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek maksymalny koszt kredytu w skali jednego roku nie będzie mógł przekroczyć 55% kwoty kredytu (25%+30%), w skali 6 miesięcy nie powinien przekraczać 40% (25%+15%).

Zaproponowany limit mieści się w dolnych granicach kosztów ponoszonych przez pożyczkodawców. Jednocześnie przy pożyczkach udzielanych na dłuższe okresy podstawowym elementem zysku przedsiębiorcy powinno być oprocentowanie pożyczki, które

ze względu na ustawowy limit odsetek, nie stanowi źródła zarobku przy pożyczkach krótkoterminowych (odsetki w przypadku mikropożyczek oscylują w granicach kilku PLN). Jednocześnie zaproponowano aby limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek nie mógł przekroczyć 100% kwoty kredytu, niezależnie od okresu kredytowania. Powyższa propozycja ma na celu ochronę interesów konsumentów przed narzucaniem przez pożyczkodawców nieuzasadnionych kosztów. Zgodnie z propozycją limitowania kosztów kredytu całkowity koszt kredytu z wyłączeniem odsetek nie będzie mógł przekroczyć 55% w skali 1 roku, 85% w skali 2 lat i dalej 100% niezależnie od dalszego okresu kredytowania. Szczególnego podkreślenia wymaga, że relatywnie niewielką część portfela firm pożyczkowych stanowią pożyczki udzielane na okres powyżej 2 lat, a jednocześnie są to pożyczki o stosunkowo niewysokich kwotach (od 500 do 2000 zł). Jednocześnie przedsiębiorca udzielający pożyczki na dłuższy okres powinien czerpać swoje wynagrodzenie z oprocentowania pożyczki, natomiast pozostałe koszty narzucone na kredytobiorcę powinny odzwierciedlać realne koszty ponoszone przez przedsiębiorcę. Zgodnie z reprezentatywnym przykładem pożyczki jednej z firm pożyczkowych klient pożyczający kwotę 4 tys. zł na okres 36 miesięcy jest zobowiązany do zwrotu kwoty 10800 zł, z czego kwotę 3650 zł stanowi składka ubezpieczeniowa, co stawia pod znakiem zapytania realną funkcję ubezpieczenia. W celu ochrony interesów konsumentów konieczne jest ograniczenie podobnych praktyk oraz motywowanie przedsiębiorców do racjonalizacji kosztów, zatem górny limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek w wysokości 100% kwoty kredytu wydaje się niezbędny.

Jednocześnie, w dodawanych art. 36b i 36c ustawy wprowadzono regulacje przeciwdziałające próbom obchodzenia ustawowo określonych limitów kosztów pozaodsetkowych (np. udzielanie 4 pożyczek z okresem spłaty 1 miesiąca i limitem kosztów 4x27, 5% zamiast jednej pożyczki w tej samej kwocie na 4 miesiące z limitem kosztów 35%). Praktyki stosowane aktualnie przez niektórych przedsiębiorców polegają na udzielaniu konsumentom pożyczek na krótkie okresy (tzw. chwilówki), z wymaganą w krótkim okresie całkowitą jednorazową spłatą pożyczki wraz z jej kosztami. W konsekwencji konsument staje przed koniecznością przedłużenia, po upływie kilkunastu lub kilkudziesięciu dni, spłaty pożyczki na kolejny okres, aby podjąć obsłudze obciążenia. Za możliwość przedłużenia spłaty pożyczki na kolejny okres konsument jest zobowiązany ponieść dodatkowy koszt.

Proponuje się, aby w przypadku prolongaty spłaty kredytu na kolejne okresy spłaty w okresie 120 dni od dnia wypłaty kredytu całkowitą kwotę kredytu stanowiła kwota pierwszej wypłaty, natomiast do całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek wliczane będą wszystkie

koszty, w tym również opłaty związane z wydłużeniem okresu kredytowania, które kredytobiorca jest zobowiązany ponieść w związku z obsługą umowy kredytu, naliczone w stosunku do całkowitej kwoty kredytu i pobrane w okresie 120 dni od dnia wypłaty kredytu.

Dodatkowo przewiduje się, aby w przypadku udzielenia przez kredytodawcę danemu konsumentowi kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego kredytu, jednakże wyłącznie w sytuacji, w której konsument nie dokonał pełnej spłaty pierwszego kredytu, całkowitą kwotę kredytu stanowiła całkowita kwota pierwszego kredytu, natomiast całkowity koszt kredytu z wyłączeniem odsetek będzie stanowił sumę całkowitych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

Mechanizm obliczania limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu będzie miał zastosowanie również do umów przewidujących odroczenie płatności lub zmianę sposobu płatności, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim (zmiana w art. 7 pkt 1 projektu).

W projekcie określono również przypadki, w których nie stosuje się limitu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego, tj. kredyty w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz umowy o kartę kredytową. Proponowane wyłączenia, od strony rozwiązań legislacyjnych, wynikają z treści dodawanego art. 36d, zgodnie z którym przepisów art. 36a - 36c nie stosuje się do umów o kartę kredytową w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych, a także z braku stosownej nowelizacji dotychczasowego brzmienia art. 4 ust. 2 w zakresie dotyczącym umów o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.

Wyłączenie wymienionych produktów kredytowych spod reżimu prawnego określającego koszty pozaodsetkowe uzasadnione jest specyfiką tych produktów oraz proponowanymi w projekcie zasadami ustalania maksymalnych kosztów pozaodsetkowych. Należy bowiem mieć na uwadze, że kredytodawca na podstawie oferowanych produktów zobowiązuje się do wielokrotnego udzielania kredytobiorcy, w okresie trwania umowy, kredytów w nieoznaczonej liczbie i wysokości, do wysokości przyznanego limitu w rachunku kredytowym. Opisana specyfika tych umów powoduje, że kredytodawca nie jest w stanie z góry przewidzieć, jaka będzie łączna wysokość wypłat dokonanych na rzecz konsumenta w danym okresie, a w związku z tym nie jest również w stanie przewidzieć, jaka będzie łączna wysokość kosztów, jakie konsument będzie obowiązany ponieść w związku z wykonaniem umowy w tym okresie. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że do prowadzenia rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych uprawnione są, zgodnie z art. 49 w związku z art. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, wyłącznie banki oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe na podstawie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o

spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych. Z kolei do oferowania kart kredytowych uprawnione są banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe oraz instytucje płatnicze, które zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego. Wyłączenie tego rodzaju umów z zakresu limitowania pozaodsetkowych kosztów kredytu nie pozostaje zatem w sprzeczności z podstawowym celem projektowanej regulacji, jakim jest ochrona konsumenta przed ponoszeniem nadmiernych kosztów pożyczek w związku z obserwowanymi praktykami i doświadczeniami sygnalizowanymi przez Prezesa UOKiK w następstwie kontroli przeprowadzanych na rynku pozabankowych firm pożyczkowych.

W art. 7 pkt 5 projektu dodaje się do ustawy o kredycie konsumenckim nowy rozdział 5a zawierający przepisy dotyczące działalności instytucji pożyczkowych, określające m.in. wymogi w odniesieniu do podejmowania i wykonywania działalności polegającej na udzielaniu kredytów konsumenckich przez instytucje pożyczkowe.

Wprowadzenie ustawowych wymogów, których spełnienie będzie warunkować podjęcie i wykonywanie działalności pożyczkowej jest istotne w związku z rozwojem działalności pozabankowych podmiotów pożyczkowych, mając na względzie potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony klientom tego rodzaju instytucji.

Należy wskazać, że do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpływają sygnały informujące o braku przestrzegania przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, trudnościach z obsługą, wysokich kosztach pożyczek zawierających niejednokrotnie liczne ukryte opłaty. W swoich działaniach UOKiK spotkał się z praktyką zakładania kolejnych podmiotów (spółek) przez osoby, które były wspólnikami lub członkami zarządu wcześniej karanych przedsiębiorców, przy czym nowe spółki implementują i stosują wcześniej zakwestionowane, niezgodne z prawem praktyki biznesowe. Z powyższego względu, w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony interesów klientów instytucji udzielających pożyczek konsumentom niezbędne jest określenie ustawowych wymogów (przesłanek), które będą musiały być spełnione przez podmioty podejmujące i wykonujące działalność pożyczkową. W chwili obecnej brak jest jakichkolwiek ograniczeń, jeśli chodzi o formę organizacyjno - prawną czy wysokość kapitału zakładowego, w podejmowaniu działalności gospodarczej polegającej na udzieleniu pożyczek za środków własnych. Oznacza to, że działalność ta może być prowadzona zarówno przez osoby fizyczne, jak i spółki osobowe czy spółki kapitałowe. W przypadku tych ostatnich wymagania w zakresie wysokości kapitału zakładowego wynikają obecnie z przepisów ogólnych, tj. ustawy z dnia 15 września 2000 r. -

Kodeks spółek handlowych, i wynoszą dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością - 5 tys. zł (art. 154 § 1 Kodeksu spółek handlowych), natomiast dla spółek akcyjnych 100 tys. zł (art. 308 § 1 Kodeksu spółek handlowych).

Określenie ustawowych wymogów dla wykonywania działalności pożyczkowej powinno przyczynić się do zwiększenia transparentności i profesjonalizmu na tym rynku, a w konsekwencji do ograniczenia skali negatywnych zjawisk na rynku kredytów konsumenckich oraz nielegalnych praktyk godzących w interesy konsumentów i obniżających zaufanie klientów do instytucji finansowych.

Należy zauważyć, iż regulacje projektu określające wymogi dla instytucji pożyczkowych nie dotyczą udzielających kredytów konsumenckich banków krajowych, oddziałów banków zagranicznych, oddziałów instytucji kredytowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, które objęte są systemem zezwoleń i nadzorem na podstawie odrębnych przepisów.

Przedsiębiorca, zgodnie z projektowanym art. 59a ustawy, zamierzający prowadzić działalność pożyczkową będzie musiał spełniać wymogi dotyczące kapitału oraz formy organizacyjno - prawnej. W myśl przepisu ust. 1 ww. artykułu, wymaganą formą dla podjęcia działalności pożyczkowej jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością albo spółka akcyjna. Jak przyjął projektodawca, forma spółki kapitałowej wydaje się najbardziej adekwatna, uwzględniając przede wszystkim kryterium transparentności działania – istniejący w spółkach kapitałowych, system organów cechujący się rozdzieleniem funkcji zarządzających, stanowiących i kontrolnych oraz funkcjonowanie mechanizmów odpowiedzialności korporacyjnej. Istotne są również nałożone na spółki kapitałowe obowiązki informacyjne, w szczególności dotyczące obowiązkowej publikacji sprawozdań finansowych.

Jednocześnie minimalny kapitał zakładowy spółki kapitałowej powinien wynosić co najmniej 200.000 zł, który może być pokryty wyłącznie wkładem pieniężnym. Środki na jego pokrycie nie mogą pochodzić z kredytu, pożyczki, emisji obligacji lub ze źródeł nieudokumentowanych (art. 59 ust 2 i 3). Powyższe zasady wprowadzone zostały w celu zapewnienia przejrzystości procedur związanych z gromadzeniem kapitału zakładowego instytucji pożyczkowej. Sformułowanie dotyczące „nieudokumentowanych źródeł”, zgodnie z intencją projektu, eliminować ma niebezpieczeństwo oparcia działalności pożyczkowej na kapitałach pochodzących z nieznanymi lub nawet nielegalnymi źródłami.

Obowiązek posiadania minimalnego kapitału zakładowego w wysokości 200 tys. zł wynika z potrzeby wprowadzenia swego rodzaju bariery wejścia na ten rynek, tak aby podmiot, który zamierza podjąć działalność pożyczkową posiadał określone środki pieniężne. Zauważyć

trzeba, że wprowadzenie ustawowo wskazanego wymogu kapitałowego nie powinno uniemożliwiać świadczenia usług pożyczkowych przez podmioty działające na niewielką skalę, na lokalnym rynku i których koszty działania organizacyjne, operacyjne czy kadrowe mogą kształtować się na niższym poziomie. Celem projektu jest przede wszystkim zapewnienie rzetelności w działalności firm pożyczkowych, a minimalny kapitałowy zakładowy stanowi jedną z ustawowych przesłanek, jakie powinny spełniać instytucje pożyczkowe. W tym kontekście wskazać należy również na regulację art. 59a ust. 4 ustawy dotyczącą niekaralności osób będących we władzach spółki i prokurentów. Podkreślenia wymaga, że wśród przestępstw, za które w świetle projektu nie mogą być prawomocnie skazane ww. osoby, mieści się również przestępstwo oszustwa, co ze względu na charakter wykonywanej działalności pożyczkowej jest szczególnie istotne z punktu widzenia ochrony konsumentów. W przypadku skazania za wskazane w przepisach ustawy przestępstwa odpowiednie zmiany/odwołanie władz spółki odbywać się będą na ogólnych zasadach, wynikających ze statutu lub umowy spółki, zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych.

Mając na uwadze, że projektowane wymogi niekaralności osób będących we władzach instytucji pożyczkowej są szersze niż rygory niekaralności w kodeksie spółek handlowych dotyczące władz spółek kapitałowych (podlegające sprawdzeniu w toku postępowania rejestrowego), wprowadzono obowiązek dołączenia do wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego zaświadczeń z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstwa skarbowego lub stosownego oświadczenia, składanego pod rygorem odpowiedzialności karnej. Ponadto, zgodnie z projektem, należy przedstawić zaświadczenia z KRK o niekaralności w zakresie wskazanych przestępstw lub oświadczenia osób będących prokurentami, do których w świetle obecnego stanu prawnego nie stosuje się przepisów ksh dotyczących niekaralności władz spółki.

W celu identyfikacji w toku postępowania rejestracyjnego, że dana spółka zamierza prowadzić działalność gospodarczą w zakresie udzielania kredytów konsumenckich jako instytucja pożyczkowa, na podstawie przepisu art. 59a do wniosku o wpis do KRS załącza się stosowne oświadczenie. Zauważyć należy, że przy braku ww. oświadczenia Sąd Rejestrowy nie mógł być dokonać przedmiotowego ustalenia (identyfikacji podmiotu), ze względu na ogólny charakter klasyfikacji działalności gospodarczej (PKD) w zakresie świadczenia usług finansowych.

Mając na uwadze prawo Unii Europejskiej, w szczególności zasady określone w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dotyczące swobody przedsiębiorczości i swobodnego

przepływu usług (art. 49 i 56 TFUE) do wykonywania działalności gospodarczej polegającej na udzielaniu pożyczek konsumentom zostały dopuszczone także podmioty z innych państw członkowskich. Warunki wykonywania tej działalności określają przepisy art. 59d ustawy o kredycie konsumenckim. W myśl ww. artykułu podmioty mające siedzibę na terytorium państwa członkowskiego będą musiały spełniać wymagania kraju ich siedziby, przy czym wymagania te nie mogą być mniejsze niż ustalone w projektowanej ustawie. W szczególności jednym z warunków wykonywania działalności pożyczkowej na terenie RP przez unijne podmioty jest posiadanie kapitału zakładowego w wysokości określonej w ustawie, wymaganej dla instytucji pożyczkowych. Należy zauważyć, że zarówno krajowe podmioty pożyczkowe (instytucje pożyczkowe), jak również ich unijne „odpowiedniki”, udzielają kredytów konsumenckich (pożyczek) ze środków własnych i dlatego też powinny dysponować odpowiednim kapitałem. Intencją ustanowienia wymogów kapitałowych jest zapewnienie odpowiedzialnego i transparentnego udzielania pożyczek konsumentom, którzy są odbiorcami usług finansowych oferowanych przez podmioty pożyczkowe. Ustalenie minimalnego poziomu wymaganego kapitału ma również znaczenie w kontekście możliwości stosowania planów naprawczych dla konsumentów czy wdrożenia elastycznej polityki windykacyjnej wobec tych klientów, którzy znajdują się w trudnej sytuacji finansowej w związku z zaciągniętym kredytem. Regulacje projektu stwarzające określone kryteria (bariery) „wejścia” na rynek pożyczkowy powinny przyczynić się do jego profesjonalizacji oraz eliminowania podmiotów, które swoją działalność zamierzałyby wykonywać w sposób nieuczciwy, wykorzystując słabszą pozycję konsumentów jako strony zawieranych umów. Reasumując, należy stwierdzić, że zapewnienie odpowiedniego poziomu wymagań kapitałowych przy prowadzeniu działalności pożyczkowej ma zgodnie z zamierzeniami projektu stanowić jeden ze środków ochrony interesów konsumentów i pozwalać na wypełnienie standardów regulacyjnych stawianych firmom pożyczkowym.

W opinii projektodawcy wprowadzone ograniczenia w kontekście postanowień art. 49 i art. 56 TFUE są uzasadnione względami nadrzędnego interesu publicznego, jakim jest ochrona konsumentów oraz proporcjonalne do założonego celu ustawy.

Projekt przewiduje sankcje karne, takie jak grzywna do 500 000 złotych i kara pozbawienia wolności do lat 2, za prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu pożyczek przez podmioty, które nie spełniają ustawowych wymogów, dotyczących formy organizacyjno – prawnej podmiotu, minimalnego kapitału zakładowego czy niekaralności wskazanych osób za wymienione przestępstwa (art. 59e w dodawanym rozdziale 5b). Czyny zabronione określone w art. 59e zagrożone są kumulatywnie karami grzywny i pozbawienia wolności. Należy mieć

na uwadze, że podstawowym celem regulacji jest zwiększenie ochrony konsumentów, m.in. poprzez zapewnienie profesjonalizacji działalności w zakresie udzielania kredytów konsumenckich oraz przeciwdziałanie zjawiskom, nierzadkim aktualnie na tym rynku, powstawania podmiotów, które bez jakiegokolwiek wyposażenia kapitałowego rejestrują działalność ukierunkowaną na pobieranie od konsumentów wysokich opłat przygotowawczych, a następnie odmawiają udzielenia kredytu, zatrzymując opłaty. Wszczęcie przez Prezesa UOKiK postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów prowadzi do likwidacji działalności i rejestracji nowej firmy, przez te same osoby, z identycznym nieuczciwym modelem biznesowym. Wymiar sankcji określonej w przepisie karnym powinien zatem umożliwić skuteczne eliminowanie tego rodzaju mechanizmów z rynku.

Art. 59b ust. 1 i 2 zawiera przepisy określające zasady i warunki przekazywania przez instytucje pożyczkowe instytucjom utworzonym na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego (rejestrze kredytowym) informacji niezbędnych do oceny zdolności kredytowej konsumenta i analizy ryzyka kredytowego. Udostępnienie ww. danych rejestrze kredytowym uwarunkowane jest stosowną zgodą konsumenta, wyrażoną w formie pisemnej lub w postaci elektronicznej, z jednoczesnym wymogiem jej utrwalenia na informatycznym nośniku danych. W postanowieniach art. 59b ust. 3 wprowadzono obowiązki aktualizacji przez instytucje pożyczkowe danych przekazywanych do rejestrów, które są analogiczne z obowiązkami nałożonymi na innych uczestników wymiany, zgodnie z art. 105 ust. 4h nowelizowanej ustawy – Prawo bankowe.

Przepisy art. 59c statuują obowiązek zachowania w tajemnicy przez instytucje pożyczkową oraz podmioty, o których mowa w art. 59d ustawy o kredycie konsumenckim, oraz osoby w nich zatrudnione, w tym na podstawie umowy o dzieło, umowy zlecenia lub innej umowy o podobnym charakterze, informacji otrzymanych od rejestrów kredytowych, objętych tajemnicą bankową. Określenie przedmiotowego obowiązku jest niezbędne albowiem zgodnie z projektowanymi przepisami karnymi jego naruszenie jest obwarowane restrykcyjnymi sankcjami analogicznymi do sankcji przewidzianych w art. 171 ustawy – Prawo bankowe.

Artykuły 59e – 59g, w dodawanym rozdziale 5b ustawy o kredycie konsumenckim, dotyczą sankcji karnych z tytułu niespełniania ustawowych wymogów przez instytucje pożyczkowe, ujawnienia lub wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem tajemnicy bankowej oraz niedopełnienia obowiązków w zakresie aktualizacji przekazywanych danych. Należy zauważyć, że ze względu na wrażliwy charakter udostępnianych informacji i konieczność

zapewnienia właściwego poziomu ich ochrony, sankcja karna przewidziana w projektowanym art. 59f, jest analogiczna do sankcji określonej w art. 171 ust. 5 ustawy – Prawo bankowe, dotyczącego bezprawnego ujawnienia tajemnicy bankowej.

Na podstawie art. 9 projektu proponowane ustawowe limity pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz obowiązki zwrotu pobranych opłat wynikające z unormowań art. 28a nowelizowanej ustawy o kredycie konsumenckim, będą miały zastosowanie do czynności prawnych dokonanych po dniu wejścia w życie tych przepisów.

W projektowanym art. 10 zawarto przepisy przejściowe, o charakterze dostosowawczym. Zgodnie z nimi proponuje się 6-miesięczny okres dostosowawczy dla podmiotów, które prowadziły działalność pożyczkową przed dniem wejścia w życie ustawy i które w tym okresie obowiązane będą dostosować swoją działalność do projektowanych wymogów, w tym uzupełnienia kapitału, przekształcenia w spółkę kapitałową i niekaralności.

Art. 11 projektu przewiduje, iż ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. W zakresie przepisów wprowadzających ograniczenia maksymalnej wysokości odsetek i całkowitego kosztu kredytu, termin wejścia w życie ustawy wynosi 6 miesięcy od dnia jej ogłoszenia. Zaproponowany okres *vacatio legis* wynoszący 6 miesięcy jest analogiczny z terminem wejścia w życie znowelizowanych w 2005 r. przepisów Kodeksu cywilnego, wprowadzających maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej oraz przepisów ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie tzw. przepisów antylichwiarskich (ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 157, poz. 1316).

W zakresie przepisów określających obowiązki aktualizacji w zakresie wymiany informacji projekt przewiduje okres dostosowawczy wynoszący 12 miesięcy ze względu na konieczność technologicznego i operacyjnego przygotowania się podmiotów do wdrożenia odnośnych przepisów.

W dniu 28 listopada 2014 r. projekt ustawy został skierowany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych. W konsultacjach projektu uczestniczyli: Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Narodowy Bank Polski, Prokurator Generalny, Prokuratura Generalna Skarbu Państwa, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, najwyższa Izba Kontroli, Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Związek Banków Polskich, Krajowy Związek Banków Spółdzielczych, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-

Kredytowa, Biuro Informacji Kredytowej, polska Izba Ubezpieczeń, Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych, Konfederacja Lewiatan, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, Związek Firm Pożyczkowych, Pracodawcy RP, Business Center Club, Federacja Konsumentów. Ponadto w procesie konsultacji projektu uczestniczyły podmioty, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie ustawy o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa, tj. Profi Credit Sp. z o.o., Vivus Finance Sp. z o.o., Wonga.pl Sp. z o.o., Grupa Finansowa Expert Sp. z o.o., Everest Finance Sp. z o.o. Sp.k.

Zdecydowana część uwag zgłoszonych do projektu dotyczyła kwestii rozstrzygniętych na etapie konsultacji założeń do projektu ustawy. Uwagi te odnosiły się w szczególności do:

- problemu rezygnacji z idei wprowadzenia rejestru firm pożyczkowych – mając na względzie toczący się aktualnie proces implementacji do polskiego porządku prawnego dyrektywy 2014/17/WE w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi, w którym przewidziano kompleksową regulację podmiotów udzielających kredytów i pożyczek (w tym również wymóg uzyskania licencji na prowadzenie działalności), uwagi nie zostały uwzględnione;

- wprowadzenia limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu – środowisko firm pożyczkowych konsekwentnie sprzeciwia się wprowadzeniu limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu, jednakże mając na względzie potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów na rynku pożyczek i kredytów, postulaty przedstawicieli środowiska firm pożyczkowych nie zostały uwzględnione.

W toku konsultacji zgłoszono szereg uwag o charakterze redakcyjno – legislacyjnym, które zostały uwzględnione w projekcie. Ponadto część uwag dotyczyła kwestii wykraczających poza zakres założeń przyjętych przez Radę Ministrów, m.in. postulat odstąpienia od mechanizmu obliczania odsetek maksymalnych oraz odsetek za opóźnienie w spłacie w oparciu o stopę kredytu lombardowego NBP, propozycja uregulowania kwestii usuwania z listy ostrzeżeń KNF podmiotów na nią wpisanych, propozycja rozszerzenia dostępu do tajemnicy bankowej o dodatkowe podmioty. Uwagi te, ze względu na ich systemowy charakter, w wielu przypadkach, nie zostały ujęte w projekcie ustawy.

Wszystkie zgłoszone uwagi zostały poddane analizie i rozstrzygnięte.

Zawarte w projekcie regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania

krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), dlatego projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji.

W opinii projektodawcy regulacja nie mieści się w zakresie przedmiotowym zagadnień podlegających konsultacjom z Europejskim Bankiem Centralnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. UE L 189 z 3.7.1998, s. 42).

Projekt ustawy został skierowany do Ministra Spraw Zagranicznych celem opinii o zgodności z prawem Unii Europejskiej wyrażonej na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 743, z późn. zm.). Uwagi przekazane przez Ministra Spraw Zagranicznych zostały uwzględnione w projekcie ustawy. Jednocześnie Minister Spraw Zagranicznych wyraził opinię, iż z zastrzeżeniem tych uwag, projekt jest zgodny z prawem UE.

W związku z art. 50 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.) należy wskazać, że przepisy projektowanej ustawy nie będą miały wpływu na sektor finansów publicznych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979) projekt został udostępniony na stronach urzędowego informatora teleinformatycznego – Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.